

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ФІНАНСИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ПОЛІТИКА
МІЖБЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

підготовки магістра

галузі знань 07 Управління та адміністрування

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньо-професійної програми Фінанси і кредит

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента ФІНАНСИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ПОЛІТИКА МІЖБЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ підготовки магістра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, за освітньо-професійною програмою Фінанси і кредит

Розробники: Проць Н.В., доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Силабус погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

Микола КАРЛІН

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів

протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЦУК

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна / заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, Фінанси і кредит, другий (магістерський)	Нормативна
Кількість годин / кредитів <u>120</u> /4		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>1-ий</u>
		Лекції Денна 10 год Заочна 4 год
		Практичні (семінарські) Денна 14 год. Заочна 6 год Лабораторні <u>0</u> год. Індивідуальні <u>0</u> год.
		Консультації Денна 8 год. Заочна 14 год
Самостійна робота Денна 88 год. Заочна 96 год		
ІНДЗ: <u>немає</u>	Форма контролю: іспит	
Мова навчання	<u>українська</u>	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

ПП: ПРОЦЬ НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Мобільний телефон: 097-34-63-688

E-mail: VyshnevskaNataliya@vnu.edu.ua

Електронний розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Фінанси територіальних громад та політика міжбюджетного регулювання належить до вибіркового освітнього компонента підготовки магістра за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит» спрямована на формування у здобувачів обґрунтованих знань з теорії фінансів місцевого територіальних громад та політики міжбюджетного регулювання.

2. *Пререквізити* Знання отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

3. ***Постреквізити.*** Вивчення курсу сприятиме написанню кваліфікаційної роботи за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування та продовження навчання на третьому освітньо-науковому рівні.

Метою навчальної дисципліни: є вивчення теоретичних та практичних основ до формування фінансових ресурсів регіону.

Студент повинен знати:

- ✓ теоретичні засади формування територіальних фінансових ресурсів;
- ✓ підходи до визначення сутності територіальних фінансових ресурсів;
- ✓ основні тенденції, проблеми формування територіальних фінансових ресурсів регіонів;
- ✓ методичні засади фінансового вирівнювання фінансових ресурсів регіонів України; інструменти оцінювання рівня забезпечення фінансовими ресурсами регіонального розвитку.

Студент повинен вміти:

- ✓ проводити оцінку формування фінансових ресурсів територіальних громад;
- ✓ обґрунтувати систему кількісних індикаторів для вимірювання основних факторів формування фінансових ресурсів територіальних громад;
- ✓ проводити оцінювання рівня забезпечення фінансовими ресурсами регіонального розвитку;
- ✓ розробляти стратегії фінансового розвитку регіонів з урахуванням інтегральних показників рівня забезпечення фінансовими ресурсами регіонального розвитку.

Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких здобувач набуде в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

1. Структура освітнього компонента
Денна форма навчання

Таблиця 1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
1. Основи теорії управління фінансами територіальних громад.	14	2		12	-	
2. Загальна характеристика та структура фінансів територіальних громад.	14		2	12		О, Д, Т (10 б)
3. Організаційно-правові основи формування фінансових ресурсів територіальних громад.	16	2	2	12		О, Д, Т (10 б)
4. Суб'єкти управління фінансами та бюджетний процес на місцевому рівні.	18	2	2	12	2	О, Д, Т (10 б)
5. Методичні підходи до оцінки фінансової спроможності територіальних громад.	16	2	2	10	2	О, Д, Т (15 б)
6. Стратегічне управління розвитком територіальних громад	16	2	2	10	2	О, Д, Т (15 б)
7. Вплив бюджетної децентралізації на управління фінансами територіальних громад	13		2	10	1	О, Д, Т (15 б)
8. Зарубіжний досвід управління фінансами територіальних громад. Шляхи удосконалення управління фінансами територіальних громад.	13		2	10	1	О, Д, Т (15 б)
Індивідуальне завдання						20
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Заочна форма навчання

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
1. Основи теорії управління фінансами територіальних громад.	13	1		12	-	
2. Загальна характеристика та структура фінансів територіальних громад.	14		1	12		О, Д, Т (15 б)
3. Організаційно-правові основи формування фінансових ресурсів територіальних громад.	13	1	1	12		О, Д, Т (15 б)
4. Суб'єкти управління фінансами та бюджетний процес на місцевому рівні.	18	1	1	12	2	О, Д, Т (15 б)
5. Методичні підходи до оцінки фінансової спроможності територіальних громад.	16	1	1	12	2	О, Д, Т (10 б)
6. Стратегічне управління розвитком територіальних громад	16		1	12	2	О, Д, Т (15 б)
7. Вплив бюджетної децентралізації на управління фінансами територіальних громад	13			12	1	
8. Зарубіжний досвід управління фінансами територіальних громад. Шляхи удосконалення управління фінансами територіальних громад.	13		1	12	1	О, Д, Т (10 б)
Індивідуальне завдання						20
Всього годин/Балів	120	4	6	96	8	100

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/ робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до практичних занять та виконання індивідуального завдання на основі лекційного матеріалу та з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових та контрольних завдань. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom або

Teams office 365 за наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування та ін.). Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату".

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnii.pdf).

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форми поточного та підсумкового контролю: усне опитування (експрес-опитування), тести, кейси, підсумковий контроль у формі заліку.

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання, він має можливість отримати 100 балів виконуючи поточні завдання.

Отримавши оцінку не меншу, ніж 60 балів, підсумкову оцінку студент отримує без здачі заліку. Така оцінка виставляється в день проведення заліку за умови обов'язкової присутності студента.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали,

набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання екзаменів, заліків допускається не більше як два рази.

Питання до заліку

1. Основи регіональної фінансової політики та проблеми її реалізації
2. Проблеми розвитку регіонів та механізм їх розв'язання на принципах бюджетної децентралізації.
3. Організаційно-правові та науково-теоретичні основи територіальних фінансових ресурсів, їх сутність і функції.
4. Структура територіального фінансового ресурсу прикордонного регіону
5. Доходи місцевих бюджетів
6. Податкові надходження до місцевих бюджетів
7. Місцеві податки та збори: теоретичні основи й історія становлення
8. Майнове оподаткування
9. Необхідність використання системного підходу до визначення місцевих платежів в Україні
10. Сутність та принципи міжбюджетних відносин
11. Види міжбюджетних трансфертів
12. Субвенційний механізм фінансування освіти
13. Субвенційний механізм фінансування охорони здоров'я
14. Міжнародна практика розрахунку обсягу трансфертів
15. Сутність та необхідність посилення фіскальної автономії регіонів України
16. Тенденції та проблеми фінансово-бюджетної децентралізації в Україні
17. Децентралізація в Україні як умова зростання фінансових можливостей територіальних громад Західної України
18. Механізм залучення міжнародної допомоги та інших коштів для розвитку соціально-економічного потенціалу прикордонних областей Західної України
19. Бюджетне регулювання його цілі та методи
20. Оцінка економічної ефективності бюджетного вирівнювання
21. Моделі організації міжбюджетних взаємовідносин в зарубіжних країнах (на прикладі).
22. Вирівнювання податкового потенціалу місцевих бюджетів
23. Проблеми міжбюджетного фінансування в Україні:
24. Реформування та становлення системи міжбюджетних трансфертів Польщі.
25. Типи регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку
26. Проблеми дотаційності місцевих бюджетів в Україні
27. Фінансовий потенціал як основа соціально-економічного розвитку територіальної громади
28. Оцінка бюджетного потенціалу в регіональній економічній політиці
29. Передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації
30. Організація та функціонування системи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади
31. Територіальне розмежування громад
32. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади
33. Охарактеризуйте процес об'єднання громад, де ініціаторами виступають депутати сільської (селищної або міської) ради, члени територіальної громади, органи

- самоорганізації населення та процес об'єднання громад, де ініціаторами виступає сільський (селищний або міський) голова.
34. Як відбувається реорганізація юридичних осіб сільських, селищних рад територіальних громад, що об'єдналися та розміщені поза адміністративним центром ОТГ?
  35. Назвіть власні та делеговані повноваження виконавчих органів сільських, селищних (міських) рад ОТГ.
  36. Охарактеризуйте етапи реалізації стратегії розвитку ОТГ
  37. Які показники соціально-економічного розвитку ОТГ використовуються для його аналізу?
  38. Як здійснюється порівняння переваг, викликів та ризиків перспективного розвитку об'єднаної територіальної громади?
  39. Охарактеризуйте моделі організації місцевого самоврядування в європейських країнах?
  40. Назвіть та порівняйте повноваження сільської (селищної, міської) ради об'єднаної територіальної громади та її виконавчого комітету.
  41. Які повноваження належать голові об'єднаної територіальної громади та яким є тип службових відносин між головою ОТГ та старостою відповідного округу?
  42. На основі якого підходу визначено повноваження відповідних місцевих рад ОТГ? охарактеризуйте їх власні та делеговані повноваження.
  43. Які повноваження належать старості ОТГ та на яку територію поширюється його юрисдикція?
  44. Які органи місцевого самоврядування утворюються внаслідок об'єднання територіальних громад в одну сільську (селищну, міську) територіальну громаду?
  45. Яким чином здійснюється розмежування територіальних громад та планування розвитку ОТГ? Вкажіть основні документи системи планування просторового розвитку населеного пункту ОТГ
  46. Опишіть значення неурядових організацій для вирішення соціальних питань в ОТГ.
  47. В чому полягає необхідність налагодження співпраці ОТГ з неурядовими організаціями.
  48. Дайте характеристику основним формам соціального партнерства.
  49. Перелічіть основні принципи соціального партнерства.
  50. Дайте характеристику основним вимогам до НУО.
  51. Перелічіть ознаки ідентифікації поняття «неурядова організація».
  52. Опишіть основні види, функції та критерії успішної НУО.
  53. Охарактеризуйте суть та основні завдання управління фінансами в НУО.
  54. Перелічіть принципи управління фінансами в НУО.
  55. Охарактеризуйте особливості фінансового планування в НУО.
  56. Перелічіть основні джерела фінансування НУО.
  57. Дайте визначення поняття «корпоративна філантропія».
  58. Перелічіть основні мотиви до реалізації корпоративної філантропії.
  59. Охарактеризуйте основні засади пошуку фінансування для НУО.
  60. Перелічіть мотиви потенційних спонсорів, які необхідно враховувати під час організації збору коштів для реалізації мети і завдань НУО.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано

82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна література

1. Фінанси об'єднаних територіальних громад: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Сташишин А. В., Західна О. Р. та ін.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 536 с.
2. Бондарук Т. Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні ; НАН України ; Ін-т екон. та прогноз. – К. : Експрес, 2009. – 608 с.
3. Управління фінансовими ресурсами та бюджетом територіальних громад : практ. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. А. Крушельницька, О. Ю. Матвеева, М. М. Трещов, Л. Г. Шевченко ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпро : ГРАНІ, 2018. – 128 с.
4. Практичний poradnik з питань управління потенціалом сталого розвитку територій в умовах децентралізації. Вип. 1 : Використання органами місцевого самоврядування інструментів управління фінансовими ресурсами територіальних громад / О. Ю. Бобровська, О. Ю. Матвеева, А. Ю. Мунько. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. 22 с.
5. Гургула Т. В. Фінансове забезпечення спроможності територіальних громад: проблеми та шляхи їх вирішення. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка, 2017. Вип. 1 (7). С. 132–136. 3. Європейська хартія місцевого самоврядування [переклад з англійської мови Є. Вишневецького]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
6. Мельник М. І., Лещух І. В., Яремчук Р. Є. Ефективність адміністративно-фінансової децентралізації в регіоні: інвестиційний вимір. Фінанси України. 2019. № 3. С. 103–117.
7. Нечипоренко А. В., Юрах Ю. С. Аналіз фінансового потенціалу територіальних громад в Україні. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2020. № 1-2. С. 271– 284.
8. Омельчук О. Методологічні спекти оцінювання фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад в Україні. Публічне управління та митне адміністрування. 2020. № 4 (27). С. 107-113.с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державна казначейська служба України. URL:<http://www.treasury.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua/>
6. *Законодавство України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.